

Slovenski dom

Štev. 257

V Ljubljani, v torek, 10. novembra 1942-XXI

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Oredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza Italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino no. 897

Convoglio anglo-americano attaccato dalle forze dell'asse

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-

munica:
Reparti blindati nemici hanno tentato invano di ostacolare i movimenti delle truppe dell'Asse in ripiegamento lungo la fascia costiera del deserto egiziano.

Un gruppo che era rimasto circondato è riuscito dopo tre giorni di combattimenti a raggiungere il grosso delle forze italo-germaniche.

Formazioni aeree italiane e tedesche hanno efficacemente appoggiato l'azione terrestre e vigorosamente contrastato l'attività dell'aviazione avversaria: Due velivoli britannici venivano abbattuti da nostri cacciatori.

A seguito del bombardamento della notte fra sabato in domenica sono stati accertati tra la popolazione di Genova 23 morti e 88 feriti. Nella stessa incursione il nemico ha sicuramente perduto cinque apparecchi.

Un aereo avversario è precipitato in fiamme nel territorio di Cammarata (Agrigento), del componente l'equipaggio due sono deceduti e il terzo è stato catturato.

Il grosso convoglio anglo-americano operante sulle coste algerine è stato attaccato dall'aviazione e dal sommergibili dell'Asse. Varie unità da guerra sono state colpite: Un incrociatore sicuramente affondato. Vari piroscafi risultano colpiti.

Oso letalstvo in podmornice v napadu na angleško-ameriške sile ob alžirski obali

Vojno poročilo št. 897 — Ena križarka potopljena, več vojnih ladij zadetih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 897 pravi:

Nasprotnikovi oklepni oddelki so zastoj skušali ovirati premikanja osnih čet na umiku vzdolž obrežnega predela egiptovske pušave. Neki skupini, ki je ostala obkoljena, se je po treh dneh boja posrečilo doseči glavnino italijansko-nemških sil.

Italijanski in nemški letalski oddelki so uspešno podpirali nastop na tleh ter živo nasprotovali delovanje sovražnikovega letalstva. Naši lovci so sestrelili 2 angleški letali.

Kot posledico bombardiranja v noči med soboto in nedeljo so med prebivalstvom v Genovi ugotovili 23 mrtvih ter 88 ranjenih. Pri istem napadu je nasprotnik zatrdno izgubil 5 strojev. Ena nasprotnikova letala je v plamenih treščilo pri Cammarati (Agrigento); od članov posadke sta dva umrla, tretjega so pa zajeli.

Osno letalstvo in osne podmornice so napadle veliki angleško-ameriški konvoj, ki nastopa ob alžirski obali. Različne vojne enote so bile zadete, ena križarka pa zatrdno potopljena. Kaže, da je bilo več parnikov zadetih.

Vojni odsek, 10. novembra, s. Ko so dospela poročila, da se močne enote nasprotnega brodogradnje premikajo v vodah okrog Gibraltarja, so ogledni oddelki italijanskega letalstva razširili svoje delovanje v smeri proti tej angleški trdnjavi. Izvedeli so, kako močne so posamezne

skupine, ki so 6. novembra plule iz Gibraltarja v smeri proti Sredozemlju, ter takoj javili sestavo, pot in hitrost nasprotnega brodogradnje. Te ogledne italijansko letalstvo v vzglednem sodelovanju z nemškimi letali opravilo ob zelo slabem vremenu, ker je bil ves skrajni zahodni odsek Sredozemlja pokrit z gosto meglo, tako da so se morali ogledniki ladjam močno približati in se izpostavljati letalski in protiletalski obrambi. Kljub temu pa so italijanske letalske posadke prinesle zelo važne podatke o namestah nasprotnega brodogradnje. Naslednjega dne so ti ogledniki spet povzeli ter še okrepili svoje delovanje in prinesli natančnejše podatke o gibanju angleških in ameriških enot.

Za razliko od prejšnjih poskusov, da bi izsilila prehod skozi Sicilijski preliv, je ladijska spremeljava na pot plula v bolj razširjenih črtah ter se počasi pomikala, medtem ko so ameriški štirimotorni bombniki ter angleški lovci, ki so se dvignili z letalonosilk, ves čas leteli nad njo. Italijanski ogledniki so oprezovali za raznimi enotami nasprotnega brodogradnje ter sledili njihovemu gibanju na morju vzdolž alžirske obale. 8. novembra se je delovanje italijanskih oglednikov stopnjevalo od zore do mraka, tako da so lahko natanko popisali delovanje nasprotnih ladij vzdolž sredozemske obale severne francoske Afrike, kjer se je začel položaj počasi razjasnjevati. Sijajno delovanje italijanskih oglednikov, ki so se odlikovali v zelo težavnih okoliščinah, ter opravili znatno število poletnih ur, je italijanskemu poveljstvu prineslo vse potrebne podatke za takojšen poseg. Do tega je prišlo, ko so se ladje približale delokrogu italijanskih napadalnih letal. Ob mraku 8. novembra so z italijanskih oporišč vzletele skupine torpednih letal, ki so nastopile ob strani nemških bombnikov ter ponoči dosegle do Alžira, kjer so se takoj spustile v napad na številne parnike, ki so bili zasidrani v tamkajšnjem pristanu in so jih čuvala vojne ladje. Kljub kar močnemu odporu nasprotnega protiletalstva in navzlic poskusu, da bi se skrili za zastorom goste umetne megle, so italijanska letala imenitno opravila ves napad in opazila visoke plamene ter požare na raznih pomorskih enotah. 9. novembra zjutraj je bila posadka nekega italijanskega torpednega letala, ki je bilo prisiljeno spustiti se na morje, najdena in rešena. Posadka je javila, da je zadela križarko, ki je bila že na pol potopljena. V

tem napadu na nasprotno brodogradnje je bilo Amerikancem in Angležem gotovo prizadejano še kaj več škode, toda zaradi slabejšega vremena je ni bilo mogoče natanko ugotoviti. Tudi nemško letalstvo je v teh nastopih krepko sodelovalo ter ponoči ponovno napadalo v nizkem in strmoglavem poletu.

Novo potrjenje o italijansko-nemškem bratstvu na bojišču v Egiptu

Berlin, 10. nov. s. »Berliner Zeitung« am Mittag poudarja sijajno bratstvo po orožju med italijanskimi in nemškimi četami na egiptovskem bojišču. Potem, ko so osne čete zavzele nove obrambne postojanke, so se lotile taktike, ki naj bi prizadejala nasprotniku čim večje izgube, obenem pa povzročila, da bi se njegove sile razdrobile ob težavah pri preskrbi z orožjem in hrano. V tej taktiki so se Italijani in Nemci pokazali mojstre v vseh dosedanjih bojih v puščavi. Zatorej nemško ljudstvo, z njim pa tudi italijanski narod, mirno pričakuje trdih bojev v bližnjih dneh, ker ve, da bodo italijansko-nemške čete znale poseči v boj z največjim junaštvom, da izpolnijo nalogo, ki jim je bila zaupana.

Italijanske vojne izgube v oktobru

Rim, 10. nov. s. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil poroča:

Izgube, ugotovljene v oktobru ter tiste, ki jih ni v prejšnjih seznamih in za katere so do 31. oktobra dosebele predpisane listine ali imena, znašajo:

Egipt: padlih 560, ranjenih 447, pogrešanih 317;

Rusija (13. seznam): padlih 277, ranjenih 692, pogrešanih 103;

Balkan: padlih 388, ranjenih 466, pogrešanih 168;

mornarica: padlih 56, ranjenih 118, pogrešanih 246;

letalstvo: padlih 70, ranjenih 44, pogrešanih 39.

Seznami padlih bodo objavljeni v posebnem dodatku lista »Oborožene sile«.

Slavnim bojevnikom in njihovim rodbinam velja ganjena, nevenljiva hvaležnost domovine.

Grška vlada je dobila italijanskega in nemškega gospodarskega svetovalca

Dunaj, 10. nov. s. List »Südsüd Echo« poudarja zadovoljstvo, ki ga je vzbudila v Atenah novica, da je bila dvema predstavnikoma Osi, pooblaščenima ministroma D'Agostinu za Italijo in Neubacherju za Nemčijo, poverjena naloga, da vzameta v pretres gospodarskega in finančnega vprašanja Grčije. Grška vlada, ki se je zavedala nelahke naloge, da bo treba v državi uvesti nov red in popraviti napake prejšnjih režimov, je že svoj čas izrazila željo, da bi dobila na razpolago dva svetovalca Osi. Minister za izdelavo Gotzamanis ima nalogo, da začne razgovore s pristojnimi uradniki Rima in Berlina. Komaj sta pooblaščenca komisarja prispele v Atene, sta že začela z delom in poskrbela v dogovoru z zasebnimi oblastmi in grško vlado za potrebne podatke, na podlagi katerih bi lahko začela pretresati možnost za utrditev splošnega položaja v Grčiji. Italija in Nemčija sta takoj po padcu prejšnjega režima dali novi vladi močno pomoč, kajti med drugim sta pustili odprto pot za tekočo trgovinsko izmenjavo. Sedaj gre za to, da se vsa vprašanja urede za daljšo dobo in to je tudi smisel naloge, ki sta jo prevzela imenovana izredna komisarja držav Osi.

Japonci odobravajo francosko stališče do ameriškega napada na Afriko

Tokio, 10. nov. s. Agencija Domei je sporočila, da je japonski zunanji minister izjavil, da v celoti odobrava stališče vlade v Vichiju, ki se je upravičeno postavila po robu neutemeljenim nastopom Združenih držav proti Franciji. Isti minister je dodal, da je utemeljitev ameriške vlade za ta napad brez vsake osnove in da pada mednarodna moralna odgovornost izključno le na Združene države in zato bo japonska vlada v celoti podprla vlado v Vichiju.

Vsi nevtralni narodi so ogroženi od Angloamerikancev

Tokio, 9. nov. AS. Poročevalni urad japonske vlade je tudi omenil izkrcanje angleško-ameriških čet v severni Afriki in ga je označil za novo kršitev francoske nevtralnosti in suverenosti. Zdej ni več nobenih zagotovil za nevtralnost, kajti nevtralni narodi so vsi enako ogroženi od Angloamerikancev. Govornik japonske vlade je v zvezi s tem omenil francosko-japonski sporazum o Indokini, ki je grozila nevarnost angleškega vdora v Indokino. Washingtonska vlada je proti tej pogodbi protestirala in zaprla japonske kredite v Združenih državah. Danes pa so Združene države izkrcale svoje čete v Francoski Afriki proti volji Vichija. Ta invazija je čisto v skladu s politiko Združenih držav, ki niso nikdar spoštovale nevtralnosti drugih narodov.

Nov uspeh nemških podmornic: 16 ladij s 103.000 ton.

Krajevni napadi pri Tuapseju — Napredovanje nemških čet vzhodno od Alagira — Nemško letalstvo napadlo angleške oklepne enote pri Marsa Matruhu — Napad na angleške in ameriške prevoze pri Alžiru

Hitlerjev glavni stan, 10. novembra. Nemško Vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na področju pri Tuapseju so vrgle nemške in romunske čete v krajevnem napadu Sovjete iz njihovih postojank. Sovjetska bojna enotica je bila v ogorčenih borbah obkoljena in uničena. Na drugem kraju je bilo zavzeto močno sovjetsko oporišče.

Vzhodno od Alagira je nemški napad po obvladanju sovjetskega odpora pridobil nadalje na prostoru.

Na bojišču od dolnjem Donu so nemške in romunske letalske sile nadalje napadale poljske postojanke in zaklonišča sovjetske vojske. Italijanske čete so preprečile poskus prekoračenja reke.

Na srednjem odseku bojišča so bile sovjetske oskrbovalne železnice po letalskih napadih ponovno pretrgane.

V bojih proti brodogradnji za oskrbovanje Leningrada so bile na Ladoskem jezeru potopljene z bombami tri ladje.

Pri Marsa Matruhu so nemški bojni letalci uničili več angleških oklepni vozil in razpršili avtomobilske vrste. Nemški oddelek pod poveljstvom generalnega majorja Ramkeja, ki je bil začasno odrezen, je prizadel Angležem v tridnevni bojih velike izgube, zaplenil več angleških vozil, jih nato uporabljal zase in vzpostavil zopet stik z glavnino vojske.

Ameriške in angleške enote vojne mornarice in ladje za prevažanje čet so bile od 6. novembra dalje v vodovju severno od Alžira podnevi in ponoči ponovno napadene od nemških in italijanskih letal. Po dosedanjih podatkih je bilo z bombnimi zadetki hudo poškodovanih 6 vojnih ladij in 4 trgovske ladje. Nemška podmornica je v zahodnem Sredozemlju s torpedom zadela angleško križarko razreda »Leander«.

Ob obali Rokavskega preliva so lovski letala včeraj brez izgube sestrelila od angleškega oddelka, sestavljenega iz različnih letal, 12 aparatov, med njimi dva štirimotorna bombnika, 7 nadaljnjih letal so Angleži izgubili pri posameznih motilnih poletih nad morjem ob Franciji in nad Nemškim zalivom.

Kakor je bilo objavljeno po posebnem uradnem vojnem poročilu, so nemške podmornice do-

segle v borbi proti zavarovanim ladijskim spremeljavam in posameznim ladjam nove uspehe. Na severnem Atlantiku, na Karibskem morju, pri Trinidadu, v Gvinejskem zalivu in na morju pred Kapekim mestom je bilo potopljenih 16 trgovskih ladij s skupno 103.000 tonami. Dve nadaljnji ladji sta bili torpedirani in močno poškodovani. Tovor več ladij je bil namenjen za ameriške čete na afriških tleh in je obstojal iz delov letal, streliva in drugih vojnih potrebščin.

Čudoviti odpor italijanskih pehotnih divizij pri El Alameinu

Divizija »Folgore« se je upirala dalj časa, kakor je bilo moči sploh upati

Rim, 10. nov. s. Vsi časniški in radijski angleško-ameriški dopisniki iz Kaira so prisiljeni izkazati čast hrabrosti italijanskih pehotnih divizij, ki so bile zaposlene na južnem delu bojnih črt pri El Alameinu v začetku bitke, ki še vedno poteka. Kakor se bo vsakdo spominjal, se te divizije v prvih dneh napada niso umaknile niti za korak, in ko se je bolj na severu začel premik na druge postojanke, so še dolgo in prav do konca koncev držale lastne postojanke zoper ponovne

nasprotnikove napade. Agencija Reuter je včeraj ob 1.30 iz Kaira oddala naslednje poročilo: »Pri naših napadih na jugu smo naleteli na hud odpor italijanskih divizij, posebno divizije »Folgore«. 8. novembra je dopisnik Roland priznal tole: »Italijanske pehotne divizije so se borile zelo dobro.« Prav tako je dopisnik Associated Pressa iz Kaira brzojavil: »Italijani so se borili zelo dobro, posebno divizija »Folgore«, ki se je upirala dalj časa, kakor pa je bilo sploh mogoče upati.«

V Parizu zahtevajo napoved vojne Angliji

Protestna zborovanja v zasedeni francoski prestolnici

Pariz, 10. nov. s. Vsi listi objavljajo dolga poročila o manifestacijah, do katerih je prišlo v nedeljo. Zaradi tega je bilo odpovedano veliko ljudsko zborovanje, ki bi moralo biti na konjskem dirkališču in na katerem bi moral govoriti Doriot, pač pa se je zbralo popoldne več tisoč Parižanov, članov francoske ljudske stranke in francoske ljudske mladine na Elizejskih poljanah, da bi dali duška svojemu ogorčenju nad novim angleško-ameriškim zločinom. Z vzkliki: »Napovejmo vojno

Angležem, živeli Pétain in živeli Doriot!« se je ljudstvo zvrstilo v sprevod, ki se je stalno večal, ter korakalo med špatirjem množic, ki so mu ploskale, od Elizejskega polja proti sedežu francoske ljudske stranke. Zbrana množica je priključila ven Doriotu, ki je skozi okno povedal zbranim, da se bo zvečer sešel z zastopniki francoske vlade v Parizu in z zastopniki narodov, ki bi utegnili dati pomoč Franciji v njenem boju. Pred vedno večjo množico Parižanov je Doriot ugotovil uspeh manifestacije in na vzklik »Vojna napoved Angležem!« odgovoril: »Zahtevam nekaj enostavnega, kar ste zahtevali vi vsi: vojno z Angleži! Ker pa smo mi francoski revolucionarji tudi ljudje dejanja, zato zahtevamo sredstev, da bomo to vojno začeli.« Govornik je nato proglasil nujnost, da se je treba povezati s sovražniki boljševizma in se priključiti borbi proti Anglosasom. »Če bi pred dvema letoma pretrgali odnose z Anglijo in sklenili zvezo z Nemčijo in če bi po vstopu Amerike v vojno pretrgali zvezo tudi s to državo ter ne pustili, da bi mnogi vohuni živeli na našem ozemlju, bi bili mi danes mnogo močnejši.« Končal je takole: »Postavimo imperialno legijo za obrambo Francije in našega imperija. Čeprav nas je bilo malo in nas ni bilo strah boriti se na prostranih stepah Rusije, prav tako se bomo znali boriti na peščenih planjavah vroče puščave.«

Angleško letalo obstreljevalo švicarsko vas

Bern, 9. nov. AS: Preteklo soboto proti trem popoldne je neko neznano letalo iz višine s strojno streljalo na vas Arbedo v kantonu Ticino in na sosedni hrib. Na neki hiši so našli tulce za naboje. Žrtv ni. Škoda je neznatna.

zulov v francoski severni Afriki. Admiral Darlan je v Alžiru, general Weygand pa nasprotno v Vichiju.

Izjava nemškega in francoskega poslanika v Parizu o napadu na severno Afriko

Francija se bo branila s svojimi silami in s pomočjo drugih držav

Pariz, 10. nov. s. Nemški poslanik v Parizu in francoski poslanik de Brinon sta včeraj izklicala italijanske in nemške časnikarje ter časnikarje iz drugih držav, ki so članice trojne zveze. Dala sta jim izjavo o angleško-ameriškem izkrcanju v francoski sev. Afriki. Pregled vojaških novic je dal nemški minister, ki je dejal:

»V noči od 7. na 8. november je iz Gibraltarja odplul ogromen konvoj proti severno afriški obali. Okoli 4 zjutraj je prišlo do izkrcanja vzhodno in zahodno od Orana, pri Alžiru blizu Alžirja, pri rti Matituan in pri Safiju v Maroku. Z izgubami za napadaleca so spodleteli poskusi za izkrcanje v pristaniščih v Alžiru in Oranu.

Med drugim sta v Alžiru bili izgubljeni dve torpedovki. Domnevajo, da štejejo sile, ki jih je pripeljal konvoj dve ali tri divizije. V trenutku izkrcanja je poveljnik posadke v Casablanci Bethuand skušal nahujskati francoske čete k vstaji, admiral Michael pa ga je

dal takoj prijeti. Kaže, da je en bataljon še vedno uporniški. General Nogues je sporočil, da je položaj v Rabatu miren.

Nato je v imenu francoske vlade govoril poslanik Brinon. Poudaril je odgovor maršala Pétaina na žaljivo Rooseveltovo poslanico ter podčrtal važnost sklepov, ki jih bo sprejela vlada na seji, ki se je sešla ob 18 v Vichiju. Dejal je, da je to odločilni trenutek za zgodovino Evrope in da se bo Francija branila z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago. Dodal je, da so francoska sredstva slabotna, toda da bo Francija prejela pomoč, ki bi ji jo bili drugi pripravljeni dati. Dejal je, da so pomorske enote, razporejene po severni Afriki, brž posegle v boj. Nasprotnik je imel nekaj izgub. Francoska oklepna »Jean Barthe« je bila zadeta. Ko je omenjal diplomatski položaj in ustavev stikov med Francijo in Združenimi državami, je potrdil, da je predsednik francoske vlade Laval že dal navodila, da se takoj ustavi sleherno delovanje ameriških kon-

Zaplemba imovine upornikov in ustanovitev zavoda za upravljanje in likvidacijo te imovine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Člen 1. Premična in nepremična imovina upornikov se zapleni in izroči v last:

1. rodbinam vojakov in drugih državnih uslužbencev ali uslužbencev pomožnih ustanov, ki so padli v bojih ali postali žrtev napadov v Ljubljanski pokrajini;

2. pohablencem in invalidom navedenih vrst.

Člen 2. Za imovino upornikov se smatra:

1. imovina, ki je last ubitih v bojih, ustrelenih ali po sodnem postopku usmrčenih;

2. imovina, ki je last za orožje sposobnih moških v starosti od vstetega 18. do vstetega 60. leta, pa so te osebe brez opravičenega vzroka odsotne z njihovega rednega bivališča;

3. imovina, ki je last oseb, ki so storile katero izmed naslednjih zločinov:

a) napad na edinstvo, neodvisnost ali neokrnjenost države,

b) napad na varnost države,

c) oborožena vstaia,

d) prevratne združbe,

e) prevratna propaganda ali zagovarjanje prevratnih dejanj,

f) napad na telesno varnost ali osebno svobodo oseb, ki pripadajo oboroženim silam,

g) zločina zoper notranjo državno ureditev,

h) napad na javno varnost ali na javni promet.

Člen 3. Proti nasvotateljem, podpirateljem in volčje proti osebam, ki kakor koli dajo zavetje ali pomoč storilcem katerega izmed kaznivih dejanj iz čl. 3. prednjega člena 2., se uporabi, čeprav gre za bližnje sorodnike, poleg zaplenbe imovine iste kazni, ki veljajo za dejanske storilce zadevnih zločinov.

Člen 4. Zaplemba imovine se razteza tudi na imovino rodbinskih članov upornikov, če bi bil upornik po veljavnih civilnih zakonih zakoniti dedič lastnikov imovine in to v razmerju, v katerem bi bil deležen zakonitega nasledstva.

Člen 5. Predlog za zaplenbo morajo vojaška poveljstva (kr. vojska, zbor kr. karabinierjev, kr. finančna straža, M. V. S. N.) in policijski organi, ki so ugotovili odgovornost oseb, zoper katere je treba postopati, vložiti pri Visokem komisariatu.

Hkrati z vložitvijo predloga morajo oblastva iz prednjega odstavka opraviti sekvester imovine, ki je na ostalem delu pokrajine, pa pri raje o tem poročati glede oseb, ki bivajo v mestu Ljubljani Visokemu komisariatu, glede oseb, ki bivajo v ostalem delu Ljubljanske pokrajine pa krajevno pristojnemu okrajnemu komisariatu in morajo obenem poskrbeti, da se sekvestirana imovina takoj izroči.

Ce gre za nepremičnine ali za industrijska ali trgovinska podjetja, imenuje za imovino, ki je v mestu Ljubljani, Visoki komisar, glede imovine, ki je na ostalem delu pokrajine pa pristojni okrajni komisar sekvestra z nalogom, da jo upravlja.

Ce je imovina osebe, ki je dala povod za ukrep, deloma v mestu Ljubljani, deloma pa v ostalem delu pokrajine, imenuje sekvestra Visoki komisar.

Stroški za sekvestra in upravo obremenjajo sekvestrirano imovino.

Člen 6. Zaplenbo premične in nepremične imovine, ki je last upornikov ali njih rodbinskih članov, po prednjih členih odredi z odlokom Visoki komisar.

Ovedbe, ki se nanašajo na predlog za zaplenbo, opravi Zavod iz člena 10., ki poskrbi, če se zaplenba odredi, na podstavi tega odloka za prepis lastninske pravice zaplenjene nepremičnine na svoje ime v zemljiških knjigah pristojnega okrajnega sodišča.

Ce Visoki komisar ne misli odrediti zaplenbe, obvesti o tem zadevnega okrajnega komisariata in sekvestra z ukazom, naj vrne reči in nepremičnine, ki so pod sekvestrom, prizadetim strankam.

Člen 7. Odlok o zaplembi se objavi v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino in obsega poziv morebitnim imetnikom premičnin, po katerem koli naslovu in dolžnikom osebe, na katero se nanaša, naj prijavijo v 30 dneh od objave zavoda iz člena 10. te naredbe reči, ki jih imajo, in dolgove, katere imajo, s prepovedjo upravičencem ali drugim vrniti reči ali dolgovi znesek tudi le deloma plačati.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semeni za zelenjavo, krmila itd.

Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudbe.

Člen 8. Kršitelji prijavne obveznosti ali prepovedi iz prednjega člena se kaznujejo, če ni denarja do 10.000 lir. Odredi se tudi zaplenba neprijavljenih predmetov, oziroma če se predmeti ne vrnejo, plačilo njihove dvojne vrednosti Zavodu iz člena 10. Tudi se odredi dvojno plačilo zneskov, ki so bili nepredpisno plačani in se niso vrnili.

Za sojenje teh kršitev je pristojno Višje vojno sodišče Višjega poveljništva oboroženih sil »Slovenia-Dalmazia«, oddelek v Ljubljani.

Člen 9. Za terjatve, ki obremenjujejo sekvestirane ali zaplenjene predmete in nepremičnine, ne sme nastati drugim osebam s tem nobena škoda, ako so nastale terjatve pred 18. avgustom 1942-XX. Obstoj takih terjatev se mora prijaviti zavodu iz člena 10. v 30 dneh od objave odloka o zaplembi v »Službenem listu«.

Člen 10. Ko se odredi zaplenba, preneha sekvester iz člena 5. in se prenese imovina, hkrati s sekvestrovim poročilom o upravi, na »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, ki se v ta namen ustanavlja.

Člen 11. Zavod iz prednjega člena je pravna oseba. Upravlja ga svet, ki je sestavljen iz predsednika, katerega imenuje Visoki komisar, in iz drugih štirih članov, katere tudi imenuje Visoki komisar na predlog Poveljništva oboroženih sil Ljubljanske pokrajine, Zveznega tajnika P. N. F. v Ljubljani, inspektorja za pravosodje pri Visokem komisariatu in Pokrajinskega korporacijskega sveta Ljubljanske pokrajine.

Visoki komisar imenuje z odlokom nadzorstveni odbor treh članov, sestavljen iz načelnika računovodstva Visokega komisariata, ki odboru predseduje, iz enega člana, ki ga predlaga zvezni tajnik P. N. F. in enega člana, ki ga predlaga Pokrajinski korporacijski svet.

Bilanca zavoda se mora na koncu vsakega poslovanja predložiti Visokemu komisariatu v odobritev.

Zavod se vodi po pravilih, ki se morajo predložiti Visokemu komisariatu v odobritev in se objavijo v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino.

Pravila morajo obsegati predpise o postopku, kako naj se zaplenjena imovina dodeli interesentom iz člena 1. te naredbe ali zanje realizira.

Dokler se upravni organi v redu ne konstituirajo, se postavi Zavodu na čelo izredni komisar, ki se pooblašča, da predloži pravila.

Člen 12. Dodelitve, ki jih sklene »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini« je oproščeno plačevanja vseh taks in dopolnilnih taks kakršne koli narave in vrste, v prid kakršne koli ustanove, izveniški mešne takse.

Člen 13. »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini« je oproščeno plačevanja vseh taks in dopolnilnih taks kakršne koli narave in vrste, v prid kakršne koli ustanove, izveniški mešne takse.

Zlasti so prosti in oproščeni kakršne koli takse in dopolnilne takse, kakor tudi kakršne koli oblike davka prenosu tako premične kakor nepremične lastnine na omenjeni zavod na podstavi odlokov o zaplembi in od Zavoda na njegovega prvega naslednika, kakor tudi listine, kupoprodajne pogodbe, predlogi, odločbe in vpisi v zemljiško knjigo v zvezi in zaradi gornjih prenosov lastninske pravice in glede zadevnih zemljiškoknjižnih vpisov in glede izbrisov drugih stvarnih pravic.

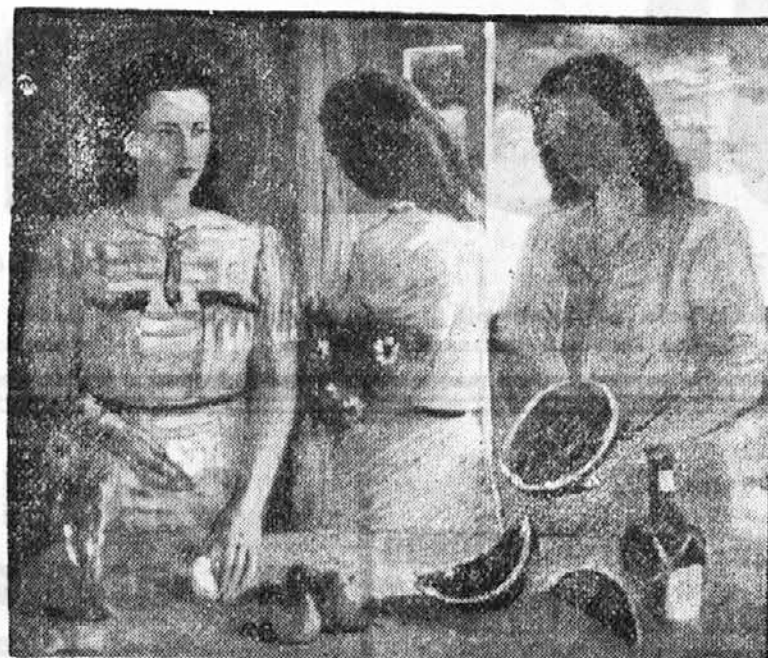
Člen 14. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 6. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

EIAR — Radio Ljubljana

Torek, 10. novembra. 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Pisana glasba — 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Pet minut gospoda X — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč — Simfonična glasba — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Novi orkester vodi dirigent Fragna — 15. Poročila v slovenščini — 17.15 Plošče »La Voce del Radone — Columbia« — 19. »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Lahka glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Lirican prireditve družbe EIAR: »Sevilski brivci«. — V odmorih: A. Nicotera: Pogovor s Slovenci — zanimivosti v slovenščini. — Po končani operi: Poročila v italijanski.

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu: Stane Kregar: Kompozicija.

Šport

Od nedeljskih državnih prvenstvenih tekem v italijanskem C razredu bi bilo omeniti zmago Gorizije nad Magazzini Generali 2:0, triestinska Ponziana je izgubila od Griona 2:4:3, Fiumana pa je pobrala obe točki od Trevisa. Tekma je končala z 2:1.

Najboljši letošnji deseterbojci. Med najboljšje atlete te vrste moramo šteti Nemca Schmidta, ki je dosegel letošnje leto skupaj 7280 točk. Schmidt je letos presegel vsa pričakovanja in je tako rekoč prekosil samega sebe. Na drugem mestu vidimo Švicarja Aneta, ki je nabral 7078 točk, potem pa slede po vrstnem redu do 10. mesta atleti: Danec Thomson s 7005 točkami, Italijan Polone, Finec Sonek, Nemec Hermann, Šved Waexberg, Švicar Schori, Nemec Strasen in Italijan Ossena.

Za 22. t. m. je napovedano meddržavno nogometno srečanje med Turčijo in Madžarsko. Tekmo bodo odigrali v Budimpešti. Madžarski zvezni kapetan Vaghy bo postavil skoraj iste moške, ki so pred nedavnim odigrali zmagovito tekmo proti Švici. Tri mesta bo zamenjal, in sicer vratarja, desno zvezo in pa srednjega napadalca. Novi kandidati za ta mesta so Vecsei od NAG-a, Marosvari od WMFC in pa Zsengeller od Ujpesta. Madžarsko moštvo je imelo za navedeno predstoječe srečanje že nekaj večb.

Nemška državna nogometna reprezentanca bo 22. t. m. odigrala svojo zadnjo letošnjo meddržavno tekmo s Slovaki. Tekma bo v Bratislavi in vlada v slovaški prestolnici kakor tudi med nemškimi klubi za to srečanje že veliko zanimanje. Obe predstavnosti se za tekmo temeljito pripravljata.

Medmestna nogometna tekma med Dunajem in Berlinom bo odigrana v berlinskem olimpijskem stadionu.

S štaierskega

Koncert sloveče italijanske violinistke v Mariboru. V sredo 11. t. m. bo v Mariboru koncertni večer, na katerem nastopi sloveča italijanska violinistka virtuozinja Lilia d'Albore. Nastopila je že v mnogih nemških mestih, zlasti pa je zaslovela po koncertu v Berlinu, na Dunaju, v Oslu, Amsterdamu in seveda predvsem v Rimu.

V Hudinji pri Celju je bil prirejen kuharski tečaj za žene in dekleta iz celjskega in trboveljskega okrožja. Za zaključek je bil tovariški večer, pri katerem so tečajnice postregle gostom z jedili iz enega lonca in z vojnimi močnatimi jedmi.

Visoka obletnica poroke. V polni duševni in telesni čilosti sta pretekli petek praznovala v Radvanju 55 letnico svoje poroke Gašpar Vračko, upokojeni železničar, in njegova zvesta družica Helena. Redka srečanost je združila ožji krog sorodnikov in sta bila sivolasa zakonca deležna prisrčnih čestitk.

V vojni pomožno službo je letos uvrščenih 700 spodnještajerskih deklet. V času od 3. do 5. novembra so bila poklicana v posebna taborišča. Število je letos za 100 deklet višje kakor lani.

Prosvetni večeri v Celju so se pričeli 5. t. m., ko je profesor Gregor Schwarz-Bostunisch predaval o prostozidarstvu. V torek 10. t. m. bo večer vesele glasbe, na katerem nastopi klavirist dr. Kuhlmann iz Grada. Dva dni nato bo akademski slikar Anton Klinger predaval o bistvu umetnosti. 17. t. m. bo govoril inspektor Jožef Braumüller o zbiranju znakov. 23. t. m. pa bo inž. Mazzoni iz Berlina predaval o Albaniji. Vrsto prireditev v novembru bo zaključil deželni konservator dr. Valter Semetkovsky s predavanjem o gradbeni sliki Spodnjeja Štajerja. Prireditve so v okrožnem domu Heimabunda.

Naznanjamo, da nas je v starosti 83 let, previdena s tolažili svete vere, za vedno zapustila naša nad vse ljubljena mama, stara mama in prababica, gospa

Ana Javornik roj. Zurec

Fogreb predrage pokojnice bo v sredo, dne 11. novembra 1942, ob desetih dopoldne na farno pokopališče v Zalni.

Zalna, 9. novembra 1942.

Žalujoči ostali

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Markham je jasno pokazal, da ga takšno vmešavanje razburja.

»Kaj želite?« je vprašal prišleca.

»Upam, da vas ne motim.« se je opravičil Pardee. »Sem hišni prijatelj.

Stanujem tu nasproti in sem slišal, da se je tu nekaj izrednega zgodilo. Ali vam lahko na kak način kaj koristim?

Arnesson je nalahno poživljal.

»Dragi moj Pardee! Čemu tako prikrivaš svoje govorniške sposobnosti, ki so tvoj posebni naravni dar?«

Pardee je zardel.

»Zagotavljam vam, Arnesson...« je začel, a že ga je zmotil Vance.

»Pravite, da stanujete tu nasproti, gospod Pardee. Ste morda danes dopoldne kaj sumljivega opazili v tej hiši?«

»Nič, res ne. Moja knjižnica je ob Cesti 75 a in bil sem vse dopoldne pri oknu. Bil sem zatonjen v pisanje in nisem opazil nič nenavadnega. Šele po kosilu sem postal pozoren na množico ljudi, ki se je gnetla okoli policijskih avtomobilov.«

Vance ga je na skrivaj pozorno opazoval.

»Ste danes dopoldne koga videli, da bi prišel v to hišo, ali odšel iz nje, gospod Pardee?« je nato vprašal.

Pardee je počasi odkimal.

»Nikogar, ki bi vzbudil kakšno moje posebno začudenje. Okrog desetih sem videl dva mladeniča, prijatelja gospodične Dillardove, da sta pozvonila pri vhodu. Malo pozneje pa sem opazil Beedle, da je odšla z doma na treg. To je vse.«

»Pa niste videli, da bi bil kdo od tistih dveh mladeničev spet odšel?«

»Se ne spominjam... Pač, trenutek, prosim: če se ne motim, je eden njiju odšel skozi železna vrata, ki vodijo s strelišča na cesto. Toda, morebiti se mi je samo tako zdelo.«

»Kdaj je to bilo?«

»Ne bi vam mogel točno povedati. Morda pol, morda celo uro po njegovem prihodu.«

»Se ne spominite, da bi bil danes dopoldne še kdo drug prišel v to hišo, ali odšel?«

»Okrog pol ene, vprav tedaj, ko sem vstal, da bi šel kositi, sem videl gospodično Dillardovo, da se je vrnila s teniškega igrišča. Spominjam se, da je pozdravila kar s teniškim loparjem.«

bi prišel v to hišo, ali odšel iz nje, gospod Pardee?« je nato vprašal.

Pardee je počasi odkimal.

»Nikogar, ki bi vzbudil kakšno moje posebno začudenje. Okrog desetih sem videl dva mladeniča, prijatelja gospodične Dillardove, da sta pozvonila pri vhodu. Malo pozneje pa sem opazil Beedle, da je odšla z doma na treg. To je vse.«

»Pa niste videli, da bi bil kdo od tistih dveh mladeničev spet odšel?«

»Se ne spominjam... Pač, trenutek, prosim: če se ne motim, je eden njiju odšel skozi železna vrata, ki vodijo s strelišča na cesto. Toda, morebiti se mi je samo tako zdelo.«

»Kdaj je to bilo?«

»Ne bi vam mogel točno povedati. Morda pol, morda celo uro po njegovem prihodu.«

»Se ne spominite, da bi bil danes dopoldne še kdo drug prišel v to hišo, ali odšel?«

»Okrog pol ene, vprav tedaj, ko sem vstal, da bi šel kositi, sem videl gospodično Dillardovo, da se je vrnila s teniškega igrišča. Spominjam se, da je pozdravila kar s teniškim loparjem.«

»Eden tistih dveh mladeničev, ki ste ju videli iti dopoldne v to hišo, je bil umorjen.« je dejal Vance.

»Gospod Robin, to se pravi, Taščica.« je pripomnil Arnesson in pri tem nekam smešno in šaljivo spalil obraz.

»Za božjo voljo! Kaj vendar pravite?« Videti je bilo, da je Pardeejeva osupljenost resnična in občutena.

»Robin? Prav lokostrelcev?«

»Da, prav on.« je ponovil Arnesson.

»Uboga Bella!« (Spričo takega Pardeejevega vedenja in njegovega vzklika je Vance postal še bolj pozoren. Še ostrije je motril Pardeea.) »Upam, da je ta žaloigra ne bo preveč pretresla.«

Arnesson je na to pripombo odgovoril z eno svojih običajnih zbadljivk. Toda Pardee se očitno ni dosti zmenil zanjo.

»Ali bi lahko govoril z gospodično Dillardovo in njenim stricem?« je nato vprašal Markhama.

»Prosim, samo izvolite.« se je oglašil Vance, preden se je Markham mogel odločiti za odgovor. »Najdete ju v knjižnici, gospod Pardee.«

Ta se je mrmraje zahvalil in odšel. »Čuden človek!« je brž pripomnil Arnesson, čim je Pardee zaprl vrata za seboj. »Kar koplje se v denarju ter živi v brezdelju. Njegova edina strast je šah...«

»Šah?« Vance je z zanimanjem pogledal Arnessona. »Je morda on tisti John Pardee, po katerem se imenuje v šahu nek gambit?«

»Da, vprav tisti.« Arnesson je pomežiknil in se posmehljal. »Dvajset let

je potreboval, da je izvedel svoj tako sloviti šahovski napadalni načrt. In uspel je, srečni človek! Bil je predsednik in organizator nešteti šahovskih turnirjev in je imel priliko poglobiti in uveljaviti svojo iznajdbo ter jo razložiti v posebni knjigi, s katero si je pridobil največjo slavo. Pred kratkim je organiziral celo vrsto tekem med šahovskimi mojstri in vse stroške kril sam. Vse to pa le pod pogojem, da se bodo pri teh tekmah mojstri držali izključno le njegovih novih poti v šahovski igri. Toda, hooč, noč, zgodilo se je tole: Ko so se svetovni mojstri, kakor na primer Lasker in Capablanca spravili na to, da tiste njegove nove poti v šahovski igri ovzrjejo, je šlo vse v zrak. Zalostno, kaj? In še toliko bolj, ker je bil to za Pardeea strašen udarec. Od tedaj ni več prejšnji Pardee. Ves je utrujen, nezaupljiv in je predčasno osivel. Človek, ki je dokončal...«

Policiist v uniformi se je spet pojavil pri vratih ter pomignil Heathu, naj gre ven. Narednik, ki se ni prav preveč hudo zanimal za Arnessonovo pripovedovanje, si tega ni pustil dvakrat reči in je brž izginil skozi vrata. Čez nekaj trenutkov pa se je že vrnil z nekim lističem v roki.

»Zanimiva stvar, gospod.« je dejal in pomolil Markhamu tisti listek. »Policiist je našel ta listek na pol zataknjen v pisemski nabiralnik tam na vogalu.«

Markham je ves presenečen rado vedno ogledoval listek, potem pa ga brez besede pomolil Vanceju. Bil je to

kos navadnega trgovskega papirja. Bilo je na njem nekaj vrstic napisanih s strojem, na katerem je moral biti modri trak že precej obrabljen.

Prva vrsta se je glasila: Joseph Cocrane Robin je mrtev.

Sledilo je vprašanje: Kdo je ubil Taščico?

In potem: Beseda Spertling pomeni »vrabec«.

Spodaj v desnem kotu, kjer je mesto za podpis, je bilo z velikimi črkami zapisano: ŠKOF.

V. poglavje.

ZENSKI KRIK.

Sobota, 2. aprila ob 14.50.

Vance je vrgel oči na čudno poročilo s še bolj čudnim podpisom, potem pa si nataknil naočnik in si dolgo časa ogledoval listek. Nato ga je ponudil Anderssonu:

»Glejte, to je važen člen za vašo enačbo.« je dejal in ga posmehljivo pogledal.

Arnesson je nestrno pretehtaval napisane besede, nato pa listek položil na mizo ter pri tem nekam čudno spalil obraz.

»Stavim, da duhovščina nima ničesar opraviti s tem. Duhovniki se ne ukvarjajo z znanstvenimi vprašanji in matematika jih tudi prav preveč ne zanima. ŠKOF... Nisem nikdar poznal monsignorjev... Mislim, da to neznančno lahko brez nadaljnega odpravim iz svoje enačbe...«

Večer simfonične glasbe

Ljubljana, 10. nov.

Iz pritajene komorne tišine ljubljanskega kvarteta in tria smo slišali zapluli na širne vode ljubljanske simfonične orkestra, ki je hotel izdatno zvočno večerjo štirih glasbenih velikov Smetane, Čajkovskega, Schuberta in Verdija utešiti žejno premožnih ušes v napolnjeni bari Unionske dvorane.

Zapiski glasbenih prireditev zadnjih dvajset let v Ljubljani tehtno pričajo, da so ravno simfonični koncerti privlačili največje množice v dvorano, tako da je ljubljanska simfonija posebej po prvem desetletju imela že kar lepo izročilo. Povprek cenjeno so bili po sporedu in po izvedbi tako pomembni, da je zbledel tili postranski vtis sociološkega očesa, češ da v velikem »simfoničnem« navedenju tili še drugačni nagibi ko čisto glasbeni, recimo kar pošteno (nemara bo vredno dveh kaplic črnih la?) misel na »družbeni dogodek« popleskan s toaletnim vprašanjem.

Ko smo že zapluli na simfonično morje, veslamo v ravno smer naprej: ljubljanska simfonija je imela tudi svoje plime in oseke, po raznih bihavicah pa se zdi, da se je danes umirila v dovolj krepko skupino, ki bo omenjenemu izročilu verjetno dodala še marsikatero lepo stran. O orkestru samem pa nekaj podrobnosti bolj proti koncu poročila.

Za uvod so nam zaigrali Smetanovo slavnostno predigro k Libuši, S krepkimi fanfarnimi potezami je potegne kakor angel Habakuka na mah iz sive ravni vsakdanosti in te bosadi na prestol veličastja: Smetani je zadovoljstvo jasen in gladek stavek brez vseh večjih tematičnih zapletov, da je opravi svojo čaravno. Predigra je kratka, strnjena celota, s pristnim in neposrednim vtisom pravega maestosa: kraljica prihaja in je že tu: z ugajenimi dostojanstvenimi kretnjami se ziblje naprej in iz njene.

Prvi »pièce de résistance« pa je bil Čajkovskega koncert za gosli in orkester v D-duru (Allegro moderato — Canzonetta — Finale), v katerem je kot solist nastopil Albert Dermeli. Potrdil nam je sodbo, da je goslač resnični odlik, ki se s tenkim sluhom utaplja v skladateljevo skrivnost ter venomer skuša izmamiti pravi navdih. Njegove gosli so nežne, šibke in drhtijo, ne gospodujejo. Pravi Dermeli je bil ravno v Canzonetti! Kadar je Čajkovski pisal za solo in orkester (bodi solo za klavir ali gosli), ni štedil s črnolom. Solistu je zmeraj pošteno popoprjal. S tem nočem povedati, da je bil to njegov preračunan namen, ker v pravem navdihu računa sploh ni, a je bila značajka njegovega širokega sloga, da je tu pa tam rad vpletal prave »ruske« vrtoglavoosti. Dermeli je marljivo predelal in prebral vse pisano tehnično blago, ki mu ga je nudil Čajkovski: nadrobil vse staccate, spolzel pa glisandih in se po raznih arpeggijih in dvoprijetih vzpel do

čistih flageoletov. Vse to in še obširnejše kadenice povrh so pač stvari, ki laskajo naši skrili (včasih tudi navni!) žilici po »paganizmu«. Mnogo bolj všeč pa mi je njegovo melodično fraziranje in tu, tako iskreno sodim, je Dermeli resnično doma.

O Schubertovi »nedokončani« simfoniji so že toliko pisali in povedali, da ji pač kratka časnikarska sodba ne bi mogla kaj vzeti ali prida dodati. Pravijo, da je Schubert vsak dan ob določen uri čakal na nekem mestu, ker je upal, da bo kdaj srečal Beethovna, ki se je odpravil na vsakdanji sprehod. Veliki simbol te male zgodbe je »Nedokončana«, kakor njegovo simfonijo kratko imenujejo. Nedokončana pa ni po svoji vnanji obliki, marveč iz notranje nuje: saj v bistvu predstavlja zadnji, a brezupni boj romantika, ki teži za enotnost klasične oblike. Začenja se v neotiplivem somraku enoglasnih basov ter se iz globin povzpne do melodije, ki kmalu spet poblede v trepetajočem štirilastnem tremolu, a se nato v tematičnem spevu oboe in klarineta zlije spet v durovo (D) toniko. Melodija v začetku in posebno še tema predstavlja »dokončan« in izredno lep spev. Schubert je bil pač mojster pesmi in še v simfoničnih dimenzijah ni mogel zatajiti svoje prave žile: vtis imaš, ko da bi nujno moral imeti kakakega zastopnika med godali, ki bi spet in spet ponavljal kratke spevne navdihe in ki se naj ne umaknejo iz človeškega glasovnega območja.

Ljubljanski simfonični orkester je zanesljivo in voljno glasbeno telo. Trdno hrbenico ima v goslačih, holi šenava pa so trobila in pihala, zato tudi ni pravega ravnotežja. (Si licet: trobente in pozavne naj bi bile na bolj osrednjem mestu, ker se njihova glasovna moč pod balko-

nom močno ubije.) Vse bi se bilo, če ne bi bilo toliko slabih nastavkov, majhnih nepazljivosti in ritardandih itd. zlasti pri trobilih. Kadar pa gre celo za solistične vloške, pač v takih resnih trenutkih ne sme biti zmagov. Tu bo treba še vti. Ko sem že pri splošnem »obiranju«, pa ne bi smel pozabiti na tolkala simfoničnega orkestra. Pohvaliti jih je treba, ker so izredno natančna in dobro umerjena. Če jih običajna kritika preze, pač pozablja, kakšen bistven sestavni del so v simfoniji. Kaj bi Čajkovski počel brez njih in kaj šele Wagner?

Krmari! je Drago M. Šijanec. Razen morda Čajkovskega je imel pred seboj gotovo že stare znanke. Na koncertu sem imel priliko, da sem sosedu malo indiskretno poškilil v partituro Schubertove simfonije, na sem se prepračil še »na oko«, da so bile drobne napake (zlasti dinamične) dobro obdelane. Pri Čajkovskem pa bi moral Šijanec svojo neugnanu vojsko še bolj krotiti, pa bi Dermeljeva delikatna igra lepše zablistela. Ob holandski meji sem pred leti srečal starega dirigenta, ki mi je pravil o raznih dirigentskih navadah ter razvadah in mi na koncu pomežiknil: »Veste, mladi mož, v muziki je zmeraj tako: brez afekta je več efekta!«

L. K.

Znani mednar. madžarski plavač dr. Csik, je še vedno kaj dober sprinter, čeprav mu je že precej let. Zadnjič se je pomeril v vodi z nekaterimi svojimi najboljšimi sorojaki. Dosegel je spet prvo mesto in pustil za seboj celo izvrstnega Elemerija, ki je letošnje leto pobral že veliko prvih mest, pa ne samo doma, pač pa tudi v inozemskih bazenih. Elemeriji je tudi sedanj državni prvak na 100 m, a se je moral tokrat zadovoljiti z drugim mestom. Prvi je bil kot rečeno dr. Csik, ki je omenjeno progo preplaval v času 1:01,2.

Nove oblačilne nakaznice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal v zvezi z novimi oblačilnimi izkaznicami naslednje naredbe:

Od 1. novembra t. l. pa do 31. decembra prihodnjega leta morajo odrasli obeh spolov kakor tudi dečki in deklice kupovati tekstilne izdelke, ki so vezani na izkaznice samo s »posebno oblačilno izkaznico« (svetlosive barve), otroci obeh spolov od dovršenega 1. do dovršenega 4. leta pa samo z »otroško oblačilno izkaznico« (rozglate barve).

Naslovniki gornjih izkaznic smejo uporabiti po eno tretjino odrezkov z arabskimi števkami in po eno tretjino odrezkov z rimskimi številkami v naslednjih treh razdobjih:

1. od 1. novembra 1942-XXI do 31. marca 1943-XXI,
2. od 1. aprila 1943-XXI do 31. avgusta 1943-XXI,
3. od 1. septembra 1943-XXI do 31. decembra 1943-XXI.

Izjemno je tudi v prvem razdobju dovoljena nabava predmeta, za čigar nakup je treba po vrsti nakaznice odrezati več kakor 40 odrezkov z arabskimi številkami (pri osebnih oblačilnih izkaznicah) ali 24 odrezkov (pri otroški oblačilni izkaznici), ako dotlej ni bilo še nobenega nakupa z uporabo arabskih števk.

Za nakup prejice za šivanje, vezenje, krpanje in podlaganje so veljavne abecedne črke A do I. Črke A, B in C se lahko uporabljajo v prvem razdobju (od 1. novembra t. l. do 31. marca prihodnjega leta), črke D, E in F v drugem razdobju (od 1. aprila do 31. avgusta prihodnjega leta), črke G, H in I pa v poslednjem razdobju (od 1. septembra do 31. decembra prihodnjega leta).

Tabela A (izdelki, ki so vezani na izkaznice) in tabela B (izdelki, ki niso vezani na izkaznice) iz naredbe Visokega komisarja z dne 8. novembra 1941-XX števil. 144 se z novo naredbo nadomeščata z novima tabelama A in B.

Vse določbe, ki nasprotujejo določbam te naredbe, ali ki z njimi niso združljive, se razveljavljajo.

Gradbena živahnost med Bežigradom in Sv. Križem

Ljubljana, 9. novembra.

Hitremu razvoju Ljubljane, oziroma naselja za Zalami, med Sv. Križem, Bežigradom in glavno železniško progo, kjer so lepi ravni predeli, primerni za gradnje novih hiš, je nedvomno pripomogla tramvajska proga in živahen promet. Pred nedavnim so bile tod le redke hišice. Zadanja leta, zlasti zadnji dve leti pa so začele v tem predelu nove hiše tako rekoč rasti. V tem naselju imamo sedaj že mnogo lepih, večnadstropnih vil in drugih hiš z lepimi vrtovi, tako da obeta biti ta predel našega mesta za Mirjem eden najlepših. Nastali so celi bloki stanovanjskih hiš in vrsta novih ulic. Posebno gosto so zidane nove hiše za ponosno bežigradske gimnazije, močno pa se širi tudi naselje za Zalami.

Lado Potokar, poveljnik partizanske zaščite na Polici, kraju groze, krvnik svojih rojakov in strahovalec mirnega ljudstva.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 10. novembra: Andrej Av. Sreda, 11. novembra: Martin, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marija trg 3; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Železniški upokojenci naj dvignejo »Prijava za prejemanje draginskih dokladov«, ki jih morajo predložiti vsi upokojenci ter vdove vsako leto pri najbližji ednici (žel. postaji), kjer so v staležu. Upokojenci iz Ljubljane in najbližje okolice Ljubljane dolo prijava na postaji Ljubljana. Prijave mora vsak čimprej vrniti potom postaje železniški direkciji. Opozorjamo, da je na obratni strani prijave zabeleženo ime posameznega upokojenca.

Licitacija v mestni zastavljalnici na Poljanski cesti 15 bo v četrtek 12. novembra t. l. ob 15, ko bodo prišli na dražbo v letošnjem aprilu zastavljeni predmeti. Ti bodo razstavljeni isti dan od 10—11 v uradnih prostorih zastavljalnice.

Strokovno-nadaljevalna šola za stavbne obrtnike je preselila iz poslopja ljudske šole na Grabnu v ljudsko šolo na Prulah ter pričela z rednim poukom, ki bo vsako sredo in petek ob 14. Prosim gospode mojstre, naj svoje vajence redno pošiljajo k obveznemu pouku.

Stari domači običaji. Naše stare običaje od kolodnikov do jurjevanja in čez je treba spet oživiti. Popis teh običajev in podrobna navodila za njihovo uvedbo v našem družinskem življenju najde vsaka družina v knjigi »Vesolja doma«, ki bo izšla v naslednjih dneh v slovenščini knjižnici. Poleg tega vsebuje delo še pester izbor najrazličnejših iger in razvedril za vsak letni čas, za vsako vreme in za vsako številko sodelujočih.

Družina s sedmimi neposkrbljenimi šolobveznimi otroki lepo prosi kakršne koli podpore v denarju, v obleki, v živilih in drugo. Zima je pred vrati, mali bolna, otroci pa slabo oblečeni. Dobrim srecem naj Bog povrne! Darila na upravo »Slovenca« pod »7 otrok«, kjer je tudi naslov družine.

Upraviteljstvo I. deške ljudske šole na Ledini sporoča staršem, da prične delovati otroški vrtec na Ledini v petek 13. novembra. Vpisovanje bo v četrtek 12. novembra ob 8. do 12. v I. nadstropju v upraviteljevo pisarno. K vpisu na pridejo tudi oni starši, ki so svoje otroke že vpisali, da dobe potrebna navodila. Sprejemali se bodo otroci od 4. do 6. leta. Letos bodo dobivali potrebni otroci v otroškem vrtcu od občinske podporne ustanove tudi kosilo. Oni starši, ki žele da bi njihov otrok prejel kosilo, naj to pri vpisu povedo.

PIANTE — SADIKE

da frutto, da giardino, da bosco — sadne, vrtno, gozdne

SBI — D.TA RAFFAELLO FEDI PISTOIA

Catalogo gratis — Katalog zastoj!

Ljubljansko gledališče

Drama

Torek, 10. novembra ob 16.30: »Šest oseb išče avtorja«. Red Toček.

Sreda, 11. novembra ob 16: »Hamlet«. Red Sreda.

Četrtek, 12. novembra ob 16.30: »Gradbenik Solnes«. Premiera. Red Premierski.

Petek, 13. novembra ob 15: »Oče naš«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera

Torek, 10. novembra ob 16: »Don Pasquale«. Red B.

Sreda, 11. novembra ob 16: »Traviata«. Red A. Četrtek, 12. novembra ob 16: »Seviljski brivci«. Red Četrtek.

Petek, 13. novembra: Zaprt.

ROKODELSKI ODER

Kdo si danes ne želi lepih sanj o sreči in veselju? Pridite prihodnjo nedeljo na Rokodelski oder in uživati boste pravilno, v kateri zmagata ljubka prisrčnost in dobrot. Pa vendar se ta pravljica ne začne z »Živela je nekoč...«. »Roksi«, kot je komediji naslov, se živi in njena pravljica je resnična, saj se dejanje odigrava v svetu sodobne Amerike. Vsem, ki hlepe po žarku veselja, želimo svidenja pri »Roksi«.

Iščem stanovanje, po možnosti kuhinja in dve sobi, zase in svojo ženo! Ponudbe pod »Učitelj« na upravo »Slovenca«. Kdor mi stanovanje prekrbi, bo dobil primerno nagrado.

Kaplan Anton Hočevar — žrtev komunističnih krvnikov

Ko smo pred dnevi prejeli poročilo, da so komunisti odpeljali v noči od 25. na 26. oktobra iz Perovega med vso našo javnostjo priljubljenega vzornega duhovnika kaplana Antona Hočevarja, skoro verjeti nismo mogli in smo odlašali z žalostnim sporočilom o njegovi smrti. Mnogi so še upali, da se gospod kaplan, ki je bil posebej ljuba doba in ljubeznivost, vrne, ker so menili, da so komunisti vendar že sprevideli, da je naše mirno ljudstvo vstalo proti njim prav zaradi njihovih pokoljev. Toda motili so se. Komunisti vedo, da morejo še vztrajati nekaj časa v svoji zaslepljenosti, če še naprej strahujejo ljudi z umori.

Komunisti so, kakor se je sedaj točno zvedelo, ubili gospoda kaplana Antona Hočevarja nekje v gozdovih pod Lipoglavom do Orli.

Gospod kaplan Hočevar Tonček, kakor so ga klicali fantje, ko je bil med njimi in z njimi prepeval slovenske pesmi, je iz revne kmečke družine v Mali stari vasi pri Grosupljem. Že v gimnaziji v Ljubljani je imel zaradi značajnosti in ljubeznivosti ter družabnosti mnogo prijateljev. Novo mašo je pel šele pred tremi leti. Med ljudstvom je bil zelo priljubljen, zato je njegova smrt vzbudila v vsej soseski ogorčenje proti morilecem ter je po tem dogodku prisegla, da se bo v bodoče še bolj odločno borila proti zločinski »Osvobodilni fronti«.

A D'ENNERY:

DVE SIROTI

»Zakaj... tako zabaven in tako plemenit mladenič je... Sedaj se nahaja pri stari teti, ki je večkratna milijonarka in ga bo naredila za dediča...«

»Vedite, Roger! Da si bom na jasem v naši družini: vi bi pa že resno morali misliti na to, da si izberete ženo. Vaša teta in jaz bi vam lahko dobila bogato in lepo gospodinjico...«

»Ki jo bom spoznal šele tedaj, ko bom stal tik pred podpisom poročne pogodbe? Ne, stric, če si vi tako zamisljate zakonsko zvezo, potem bom ostal rajši samec.«

Vrata so se znova odprla in sluga je prišel povedat, da bi se številne gospe in gospodje radi poklonili novemu načelniku policije.

Roger je ponudil roko svoji teti in vsi trije so odšli proti sprejemnici.

VIII.

Isto uro ko je Roger skupaj s teto in novim načelnikom policije igral gostiteljsko vlogo, je iz Rambouilleta odšla kočija v smeri proti Parizu.

Zadaj je sedel strežaj, ki je kadil pipo, seveda z dovoljenjem svojega gospoda markiza de Preslesa, ki je sedel znotraj udobno zleknjen. Imenitni gospod se je silno dolgočasil ter mu niti navedil nekaj korakov.

očarljiva pokrajina niti krasni kraji niso mogli razvedriti duha.

Mislil je, kako žalostno je biti dedič bogate tete, ki še noče umreti, toda v pomoč ji mora biti in se do brezumnja dolgočasiti, med tem ko bi se lahko v Parizu, v svoji vili »Sveži zrak«, predalja zabavi.

»Hej, kočijaž, kaj tvoji konji spe?«

»Kaj pravite, gospod? Drvimo kot veter! Prav gotovo pa mnogo bolj kakor pa kočija, ki vozi iz Evreuxa!«

Markiz je pomolil glavo ven, da bi videl kočijo, ki jo je omenil kočijaž, in v trenutku, ko sta si bili kočiji druga ob drugi, je lahko videl krasno žensko glavo, ki je molela skozi okno.

»Presneto, kako je dražestna!«

Toda dražestna mladenka se je takoj umaknila nazaj, čim je videla, da jo nekdo opazuje. Plemenitaš se je spet zleknil po blazinah in znova začel tarpati nad dolgočasnostjo potovanja. Mislil si je, da bi bilo mnogo zabavnejše, če bi imel za družino tisto dražestno žensko.

Močan sunk ga je vrgel kvišku.

»Kaj pa je?«

»Gospod, cesta je slaba, pa sem moral konje obzdraviti.«

»Dobro, pa ustavi, da bom izstopil in naredil nekaj korakov.«

Pustil si je dati palico in sončnik in se začel sprehajati po travniku, ko je zagledal, kako prihaja poštna kočija, katero je poprej s svojim vozom prehitel.

Po starem običaju je postiljon odprl vrata in povabil potnike, naj izstopijo in si malce pregledajo ude.

De Preslesu je poskočilo srce ob misli, da mu bo ta nepredvideni postanek kočije dal priliko, da bo ponovno videl lepo deklico. In res, kakor da bi vedela za plemenitašev misel, je izstopila. Obrnjena proti notranjstevu je govorila z neko drugo osebo in ji rekla, da ne bo dolgo odsotna.

Ker pa je bila stopnica precej visoka, se je markiz približal in deklici ponudil roko. Mislil je, da ima opravka s katerim izmed potnikov poštno kočije, je sprejel ponujeno uslugo, ko pa je uvidela, da je bil to plemenitaš, lastnik krasne kočije, se je vljudno zahvalila in se oddaljila.

»Toda za vse na svetu,« si je dejal markiz, »se ne bom odpovedal kratkemu klepetu s tako ljubko deklico. Bom že poiskal priložnost in načel pogovor.«

Sreča mu je bila naklonjena, kajti zagledal je na tleh robček. Pobral ga je in stekel za Henrikro. Dekle se mu je znova zahvalilo in se hotelo umakniti, toda de Presles ni bil tega mnenja.

»Kako utrudljivo je to potovanje,« je dejal. »Vi potujete brez dvoma v Pariz.«

»Da, moja sestra in jaz.«

»Ali imate starše ali prijatelje?«

»Da. Greva k staršem najine matere.«

Henriki je bilo nerodno govoriti s tem gospodom in ker ni bila izkušena, je nestrpno pričakovala srečnega konca

poplave hvalnic, ki jih je markiz pel na račun Pariza in narave.

Da bi naredila konec razgovoru, je začela deklica trgati cvetlice. Malce oddaljen je de Presles obžaloval gibčnost in vitkost mladega dekleta, kakor tudi lepo oblikovane noge. Ze se ga je polotila zaljubljenost. Hotel je poskusiti z novim naslokom.

»Gospodinja, lahko vam ponudim svojo pomoč, sicer ne osebno, pač pa bi lahko eden mojih slug prišel k prihodu poštno kočije in se stavil vam in vaši sestri na razpolago, dokler vidve ne bi zdravi in srečno prišli do vajinih staršev.«

»Hvala, gospod, kajti soproj tiste dobre gospe, ki kateri potujeva, se je ponudil, da bo naju prišel počakati k prihodu poštno kočije.«

Tedaj je kočijaž pozval potnike, naj vstopijo in Henrikra, ki je umaknila roko, katero ji je prijel de Presles, da bi jo poljubil, je urno skočila v voz in se vedla zraven sestre.

De Presles je obstal in gledal za kočijo, ki se je oddaljevala, potem pa je skočil v svojo vozilo in ukazal vozniku, naj pozehe konje.

Ko je strežaj Lafleur elišal svojega gospodarja, ki mu je velel stopiti v kočijo, je sprva obstal in okleval. Potem pa je ubogal in se vsedel v kot.

Lafleur ni bil bedak, pač pa zlobnež. Kot služabnik, včasih pa celo kot markizov zaupnik, je sodeloval pri vseh pučstolovščinah, ki jih je ugajal mladeniču.

Komaj se je vsedel, mu je de Presles že začel govoriti.

Pripovedoval je o neki deklici, ki potuje s poštno kočijo, katero pa bi rad še danes zvečer sprejel v svoji vili ob slovesnosti, prirejeni na čast njegovega povratka. Rekel je, da bo izstopila v Parizu, kjer jo bo pričakoval nek družinski prijatelj.

Lafleur je takoj razumel svojega gospoda markiza in v mislih že zasnoval poraben načrt, potem pa zahteval od gospoda denar, da bi lahko uspešno izvedel svoj naklep.

Ko se je vrnil na svoj prostor, je začel strežaj tuhtati in premišljevati o vsem, kar mu je gospod povedal.

Gotovo bi bil zločin povesti to mlado nedolžno podeželanko v vilo »Cisti zrak« med markizove prijatelje in operne baletke. Strežaj je poznal večerne prireditve svojega gospodarja in vedel je tudi, kako so se končavale. To so bile prave orgije, ki bi se zagnusile celo takšnim, ki so bili bolj neobčutljivi kakor pa on. Toda po drugi strani je on le strežaj in zato nima pravice vtikati nosu v početje svojega gospodarja in zato se ne sme udajati nobeni mehkosrčnosti.

Kočija je brzela, kajti Lafleur je dejal svojemu gospodu, da mora priti do namembne postaje poštno kočije najmanj tri ure poprej, kakor pa poštna kočija sama.

Treba je bilo pripraviti nekaj nedovoljenih sredstev, s katerimi bi se dala za nekaj časa izločiti pozornost mladenke... in Lafleur je iz tega namena potegnil iz žepa stekleničko, polno neke tekočine...

»Tukaj so tri doze...«

Kočija je začela počasneje drdati, kajti prečkala je pariška vrata.

V švicarskem obmejnem mestu Baslu se tujec ne more izgubiti

Za to skrbi misleči obveščevalni aparat

V švicarskem obmejnem mestu Baslu na trgu pred glavnim kolodvorom obveščevalni aparat, ki je na zunaj podoben telefonski celici in nosi jasno čitljiv napis »Orientacija«. Avtomat, ki si ga je izmislil neki mešanec mesta Basla, pomeni dragoceno prometno-tehnično pridobitev, ki je važna zlasti za tujega obiskovalca mesta, ki ne obvlada deželnih jezikov in se zaradi tega pri iskanju do ločenih cest ali zvez ne more znajti.

Avtomat uporablja takole: v celici ležijo sezname cest, posebnosti, ki si jih je vredno ogledati, in seznam vseh baselskih trgovin. Ko obiskovalec avtomata najde v seznamu, kar išče, je vsako nadaljnje spraševanje odveč, kajti vse potrebno za doseg cilja mu pove avtomat. Vanj vrže novček za 20 stotink, zavrti v seznamu za svoj smoter ugotovljeno pripadajočo številko (kakor to postopamo pri telefonskih pogovorih) na iskani plošči in nato pritisne na tipko izdaja načrta. Nekaj sekund čaka in v rotopu v strojih avtomata, nato pa mu ta vrže barvan načrt Basla velike oblike, s katerim se more tujec jasno in popolnoma zanesljivo orientirati o poti in sicer najkrajši in najprimernejši, ki ga privede do iska-

nega cilja.

V načrtu najde najprej zaznamovan kraj stojišča avtomata, nato pa pregledno z velikimi rdečimi pikami zaznamovano pot, ki ga vodi do njegovega cilja. Če ne mara peš, temveč se hoče peljati s tramvajem, je v levem spodnjem kotu načrta označeno, katere tramvajске proge mora uporabiti, kje mora vstopiti, v kateri smeri se mora peljati in koliko stane vožnja. Ker ne pelje vsaka tramvajska proga do cilja, je v desnem kotu vsakega načrta označeno, katero progo mora prestopiti. Enako nasvetuje avtomat tudi uporabo avtobusnih prog in prog podzemne železnice.

Vsa obvestila proge so strogo zaupna. Nobeden nepovabljen gledalec ne more zvedeti za cilj, ki ga želi doseči uporabnik avtomata. Zlorabe v tem smislu so izključene. Avtomatični vrtili v mestni načrt so tako jasni, da so razumljivi tudi ljudem, ki ne znajo uporabljati načrtov. Razen prometnega načrta mesta Basla je na drugi strani načrta, ki ga izda avtomat, še zemljevid okolice Basla, načrti tramvajskih in avtobusnih prog in končno pregled zanimivosti mesta, ki si jih je vredno ogledati, in še kratka zgodovinska pojasnila.

Strojnica – sejalka smrti

Njen izumitelj Harim Maxim si je iz kesanja vzel življenje

Poleg mnogih najmodernejših in dovršenih strojev modernega vojskovanja si nobene vojne ne moremo misliti brez strojnice. Strojnica je tako tesno povezana s pojmom vojne, da se nam zdi, da je strojnica že od nekdaj vojno orožje.

Pojav strojnice pa ni tako starega datuma. Njena zgodovina je razmeroma kratka, stara je komaj nekaj nad 40 let. Samo toliko časa je poteklo od njenega izuma, a šele pretekla svetovna vojna je bila prvi spopad, v katerem se je pokazal pomen strojnice za ubijanje ljudi na veliko in v kratkem času.

Izumitelj strojnice je Američan Stevens Harim Maxim. Ta je izumel že druge aparate in jih izpopolnil tako, da so človeštvu v korist. Niz koristnih izumov pa je zaključil z iznajdbo strojnice.

Po nekaterih večjih uspehih v Ameriki je Harim Maxim skušal svoje koristne iznajdbe uveljavljati tudi v Evropi. Tu pa ni našel na naprimernejši sprejem in vrnil se je v Novi svet. Priporočil je, da ga je pred vrnitvijo neki prijatelj tolažil s temile besedami:

»Prijatelj, na stari zemlji človek lahko zasluži denar na samo en način, da izumi kakšno učinkovito napravo, s katero se njeni prebivalci laže pobijajo!«

Harim Maxim očitno ni pozabil teh besed. Po vrnitvi iz Evrope se je vrnil na delo in petnaist let pozneje je bila gotova prva strojnica znamke »Maxim«.

Ljudje, ki so pred Maximom poskušali iznajti strojnico, so mislili, da je pri neprestanem streljanju za vsak posamezen naboj potrebna nova cev. Harim pa je iznašel cev, ki se ne pregreje. S potrpežljivim delom se mu je posrečilo iznajti strojnico, ki se avtomatično odpira, prazni, izloči sestreljene stročnice, vse samo s preprostim pritiskom na petelina.

Prva strojnica je tehtala 25 kg

streljala je do 3 km daleč, v minuti pa je lahko izstrelila po 500 do 600 nabojev ali deset v sekundi in je imela samo eno cev.

Predhodnice moderne strojnice niti zdaj niso bile tako popolne. Ameriška strojnica, ki so jo uporabljali v ameriški državljanski vojni, je imela šest do deset cevi, izstreljevala pa je sorazmerno malo število krogel. Francoska strojnica polkovnika Ferva je teoretsko lahko izstrelila po 150 nabojev na minuto, težka pa je bila 80 kg.

Maxim je prekosil vse rekorde

Prvi, ki je sprevidel važnost strojnice v vojni, je bil nemški cesar Viljem II. Konzervativni nemški generali so se uprli njegovemu predlogu, da bi nemška vojska uvedla strojnico. Prvi, ki se mu je po posrečilo strojnico uvesti v vojsko svoje države, pa je bil Anglež lord Kitchener.

V sudanski vojni so angleški vojaki prvič uporabljali strojnico in od takrat je postala neobhodno orožje. Sovražniki so padali kakor snopci.

Svoj izpit in učinek v ubijanju je strojnica pokazala šele v rusko-japonski vojni. Po vseh teh praktičnih poskusih so začeli vojskovodje strojnico še izpopolnjevati in izumili so sedanje moderne strojnice.

Žalostna pa je bila usoda izumitelja tega avtomatskega orožja, ki v eni sami minuti izstreljuje po 600 krogel in seje smrt. Harim Maxim si je leta 1916 vzel življenja, star 76 let, v pričanju, da je njegov izum človeštvu le v grozo in v smrt.

Nekaj gospodarskih novic iz raznih dežel

Dobra žetev tudi na Danskem

Tudi na Danskem so letos imeli prav izdatno žetev. Donos žitaric cenijo na 32 milijonov stotov, torej za 5 milijonov stotov več kakor lani. Prav posebno dobro so se obnesle setve rži, ječmena in ovsa.

Največje kemične tvornice na svetu

Malo jih je, ki bi vedeli, da so največje kemične tvornice na svetu — gozdovi. Znano je, da izhlapevajo ogromne mere ogljenčeve kisline. — Vsak kvadratni meter listnega površja izdihava na uro en gram take kisline. Letno izhlapevanje ene ga gozdnega hektarja znaša torej okrog 10.000 kg.

Odtočne cevi — nov vir metana

Na Madžarskem si mnogo prizadevajo, da bi izkoristili odpadke in vse, kar je na prvi pogled brez sleherne vrednosti. V Budimpešti so nedavno postavili zelo nenavaden, a prav važen načrt, po katerem bodo pridobivali dragoceni metan iz od-

točnih cevi v mestu. Posebna naprava s črpalko bo po izjavah večakov lahko izsela okrog 5000 kubnih metrov metana dnevno iz odpadkov, ki se pretakajo po teh ceveh. Stroški za napravo ne bi veljali mnogo več kakor tri milijone pengov, a potem bi pri pridobivanju metana dnevno zaslužili okrog 1000 pengov na dan. Torej se jim bo stvar izplačala, zlasti še, ker je tak vir surovin neizčrpen!

Nova tovarna sladkorja na Hrvaškem

Od sedmih tovarn za sladkor v bivši Jugoslaviji je bila ena sama na hrvaškem ozemlju. Ta ne prideluje letno več kakor 200 tisoč stotov, dočim Hrvaška rabi za svoje potrebe okrog 500 tisoč stotov. Zato se je Hrvaška vlada odločila zgraditi novo tovarno za sladkor, ki bo pridelovala najmanj 300 tisoč stotov. Na ta način bodo lahko krili vso domačo potrebo sladkorja. Glavnica te tovarne se je pred kratkim zvišala na 100 milijonov kun. Potrebne naprave za tovarno bodo izdelali v Češkem protektoratu ter na Slovaškem.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

87

Ko se je Ligija zavedela, sta jo popadla sram in kes. Ves dan in naslednjo noč je presedela v solzah, potem pa ni mogla več prestati. Šla je na vrt, poklicala duhovnika Krispina in se mu zaupala.

Toda Krispin, star in strog človek, ni našel opretila za njeno ljubezen. Vzdignil je roko ter dejal mrzlo:

»Pojdi in prosí Boga, da ti odpusti greh! Bog je umrl zate na križu, ti si se pa zaljubila v tistega, ki te je hotel narediti za svojo prilježnico. Zašla si v močvirje, čigar sopara ti je zastropila dušo. Naj se te Bog usmili naj ti odpusti, toda jaz —«

87

88

Prenehal je, ker je opazil, da nista sama. V uro sta stopila apostol Peter ter visok, slok, suh, krivonos tujec, v katerem je Krispin spoznal apostola Pavla.

Ligija je vsa obupana planila k Petru, se mu zgrudila k nogam ter mu objela kolena ter skrla glavo v gube njegovega plašča. Krispin mu je s strogo besedo povedal njen greh, apostol pa je dejal:

»Krispin, mar nisi slisal, da je naš ljubljeni Učenik bil na ženitnini v Kani in da je blagoslovil ljubezen med moškim in žensko? Če je Magdaleni pustil, da mu je počivala pri nogah, mar misliš, da bo zameril temu otroku, ki je čist ko lilija na polju?«

Ribja moka kot nadomestek za čokolado

Iz norveške prestolnice poročajo, da se je knjižničarju Riggi Deibollu posrečilo najti nadomestek za čokolado. Za to je uporabljal prav fino in dobro posušeno ribjo moko, neko masčobo, nekaj zmletih zelenjav in dišav. Imenoval jo je — ribjo čokolado ter jo spravil v prodajo zavito v Norveškem nadomestila pravo čokolado, ki je zelo običajni čokoladni ovojni papir. Sodijo, da bo na primanjkuje, ribje moke pa je v vsej deželi dovolj.

Tuji delavci v Nemčiji prihranijo znatne vsote

Vsem tujim delavcem v Nemčiji se nudi prilika, da svoje prihranke pošiljajo v domovino. Denar pa odpravljajo na razne načine. Največ jih imajo s tem nemške banke, ki se lahko bavijo s trgovino z devizami z dvanaestimi državami. Po

novejših seznamih je vidno, da je početka l. 1940 pa nekako do konca letošnjega leta 800.000 delavcev poslalo domov 718 milijonov mark. To dokazuje, koliko dobrobrot prejemajo sorodniki tistih, ki so zaposleni v Nemčiji. Poleg tega je treba upoštevati še velikanske vsote, ki jih na drugačen način pošljejo delavci iz poljskega gubernija, češkega protektorata, Holandije, Romunije, Hrvaške, iz bivših baltskih držav, Ukrajine in Bele Ukrajine na svoje domove. Ne bo pretirano, če cenijo celotne pošiljave na več ko milijardo mark. Te vsote so seveda v prid našim državam, ki prejemale prihranke od svojih rojakov.

Dunajski nogometaši se že zdaj pripravljajo za mednarodno tekmo, ki jo bodo odigrali 29. t. m. proti berlinski mestni reprezentanci. 22. t. m. bodo dunajski izbranci imeli generalno skušnjo za srečanje z Berlinom. Za nasprotnika pri preskušnji bodo imeli moštvo, sestavljeno iz najboljših spodnještajerskih igralcev.

V deželi cvetočih češenj

Zančevani mesarji

21

Kioto.

Japonske oblasti so proglasile štirinajsti marec za »dan narodne složnosti«. Na ta dan opozarjajo predavanja in časopisi k spravi in medsebojni pripravljenosti za pomoč.

Parijeji: Eti.

Za nje velja »dan narodne složnosti«, čeprav to ni nikjer omejeno. Japonci vedo brez tega, zakaj gre, tujcem pa ni treba tega vedeti. Prav tem primeru se spet kaže složnost Japoncev, ki vsako neprijetnost solidarno zamoče. In vprašanje Etov je mučno.

To je tako, kakor bi se neka družina odpovedala svojemu sorodniku, ki ji dela sramoto. Družina o njem več ne govori; najmanj pa proti onim, ki stoje izven družine.

Ta primera odgovarja vsekakor samo na odnos molčanja japonske narodne družine, ne pa v tem, da ji Eti delajo sramoto. Eti so namreč zavrženi prav tako brez krivde kakor Ismael.

Da bi to lahko razumeli, moramo pogledati daleč nazaj. Petnajsto let nazaj. Takrat, v petem stoletju po Kristusovem rojstvu, se je razširila na Japonskem budistična vera. Ta blagi nauk Indijca je pridobil nižje in preprostejši. Slednje seveda samo deloma. Oni so sicer že sledili Budovi zapovedi, da ne smejo ubijati živali in ne jesti mesa, toda zaradi tega se še niso odpovedali bojevalni vojni. Za bojevanje so pa zopet potrebni ščitniki iz usnja in oklepi iz usnja ter usnjena sedla za njihove konje. Toda, kako priti do usnja, ne da bi ubijali živali. No, in končno so se našli reveži, ki so bili zaradi dobička pripravljeni dobavljati usnje. Da bi oborožili Yoritome in Hideyose ter ostale bojevitelne japonske kmeze, je nastala kasta mesarjev in strojarjev, ki je prav tako zaničevana kakor krvniki in konjederci v srednjeveški Nemčiji.

Tako kakor pri onih nemških parijskih, tako je bil tudi pri japonskih ta prekleti poklic deden.

Treba pa je samo pomisliti: Nemčija je v Evropi, Japonska pa je Azija, in Azija ima daljši spomin kakor Evropa. Prav tako, kakor mi danes to podedovano zaničevanje takih poklicev smešimo kot srednjeveško posebnost, zaničuje japonski narod družine Etov do današnjih dni.

To je tembolj zanimivo, ker se večina Japoncev ne prišteva več k budistični, ampak šintoistični veri in je celo budistični manjšini uživanje mesa dovoljeno. Tudi na Japonskem veljajo sedaj mesarji in strojarji za častivredne obrtnike — pa tudi, če so potomci mesarjev in strojarjev iz prvih budističnih časov. Kajti potem so in postanejo Eti. Tudi čeprav že zdavnaj niso več mesarji ali strojarji, morajo gledati, kako jim drugi mole štiri razčlenjene prste nasproti.

Ti pomenijo: štirinožniki! Ubijalec živali! Eti!

Ljudje skoraj vedno vedo, kdo je Eti in kdo ni. Sveti običaj spoštovati prednike pomeni za Ete nesrečo. Vsaka japonska družina more svoj izvor zasledovati nazaj do prvih prednikov. Gorje, če kdo najde med njimi kakega Eto. Da, tudi če je kak Eti poročil hčer iz druge hiše! To označuje vso družino za Ete, prednike, še živeče in še one, ki še niso rojeni. Oni so Japonci samo po imenu. Narodna skupnost jih je izključila.

To je grd predsodek. Azijati so trdi.

Genialni cesar Meiji, čigar spomin narod obožuje, ker je odprl Japonsko za svetovno promet in s tem uveljavil japonski ugled, je že pred osemdesetimi leti izbrisal razlike med Eti in ostalimi, toda v tej točki je ostalo javno mišljenje zakrknjeno. Na zunaj se je sicer izboljšal položaj Etov. Etom ni bilo treba več bivati daleč stran v vaseh, katerih so se vsi izogibali in njihovi otroci smejo obiskovati javne šole. Po zakonu so enakopravni. Toda s tem je bilo vse

opravljeno. Tako preje, kot sedaj, odklanja vsak japonski berač poroko svoje hčerke s kakim Etom, pa naj bo ta še tako bogat mož. So namreč tudi bogati Eti, veleposestniki, bankirji, tovarnarji. Samo častnikov iz rodu Eti ni.

Etom na Japonskem se godi približno tako, kakor osvoboje-nimci črnecem v Ameriki. Po zakonu so sicer enakopravni, po predsodkih pa ne. Predsodki pa so močnejši kakor zakoni.

Ti predsodki visijo nad Eti kot prokletstvo. Še danes. Preneka-teri samomor učitelja ali uradnika si je mogoče razlagati tako, da je bila odkrita njegova, s strahom varovana skrivnost: poreklo Etov. Skrajno nevarno je, skušati se izmuzniti tem predsodkom. Tako za moške kakor za ženske. Znan je primer, da je bila neka poroka razdrta zaradi tega, ker je neka nevoščljiva nevestina prijateljica izdala, da je nevesta iz porekla Etov. Pri tem ni nihče zaničeval izdajalke, ampak so zapodili nevesto.

Sila rodi odpor. Tako odgovarjajo Eti na zaničevanje s trmo in na prekletstvo s tajnimi društvi. Kaj jim koristi iskati pravico po zakoniti poti. Po zakonu so enakopravni, zato uporabljajo proti nezakonitemu zaničevanju tudi nezakonita sredstva. To ni njihova krivda, pravijo, ampak krivda nepravilnih predsodkov, ki jih tlačijo.

Vedno večja prilagoditev Japonske na zapadne običaje omiljuje ta predsodek. Zlasti v velemestih mislijo bolj svobodno in preneka-teri Eti sede v pisarnah med čistimi Japonci. Zlasti seveda delajo Eti, moški in ženske, v mestnih tovarnah.

Bolj natančno kakor mesta, pa pazi podeželsko ljudstvo na Ete in zato je namen »dneva složnosti« predvsem posvečen malim mestom in vasem.

Ker vse stranke in vsi časopisi ta pokret podpirajo, je veliko upanja, da bo uspešen.